

EL PERDÓ, CAMÍ VERS LA PAU

Perdonar no és justificar comportaments negatius o impropis, ja siguin propis o aliens. El maltractament, la violència, l'agressió, la traïció i la manca d'honestat són, entre molts d'altres, comportaments que no poden ser acceptats. El perdó no vol dir que s'aprovi o es defensi la conducta que ha causat patiment, ni tampoc exclou mesures per canviar la situació o protegir els propis drets. Perdonar és donar una possibilitat a la persona que ha causat aquell mal. No és fer veure que tot va bé, ni practicar una espècie de permissivitat moral.

Perdonar no és adoptar una actitud de superioritat o farisea. Si es perdona algú perquè se li té pena o se'l considera beneït, és que es confon el fet de perdonar amb el fet de ser arrogant. El perdó tampoc no significa que no s'hagi de canviar de comportament. El perdó requereix un canvi de percepció, una altra manera de considerar les persones i les circumstàncies que creiem que ens han causat dolor.

El perdó és, al capdavant, una decisió, una actitud, un acte de la voluntat, un procés i una forma de vida. És quelcom que oferim per a altres persones i quelcom que acceptem per a nosaltres. És la decisió de veure més enllà dels límits de la personalitat de l'altra persona, de les seves pors, neurosis i errors, és la decisió de veure una essència pura, no condicionada per històries personals, que té una capacitat il·limitada i sempre és digna de respecte i d'amor.

El perdó ens ensenya que podem estar resoltament en desacord amb algú sense retirar-li el nostre afecte. Ens porta més enllà dels temors i dels mecanismes de supervivència propis del nostre condicionament, cap a una visió valenta de la veritat que ens ofereix un nou camp d'elecció i de llibertat on puguem descansar de les nostres lluites.

El perdó és essencial per sanar i experimentar la nostra integritat. Per assolir-lo, cal no reprimir ni desatendre cap de les nostres parts. La nostra totalitat inclou una gran saviesa i una extraordinària capacitat d'amor i d'afecte, i també la ràbia, el ressentiment, l'hostilitat, la vergonya, el sentiment de culpabilitat i, en molts casos, la ira. Aquestes emocions solen romandre ocultes. Si es troben ofegades sota la superfície, no aconseguirem la pau interior si no aconseguim sanar-les.

Tal com el concep Paul Ricoeur, el perdó no es pot confondre amb el fet d'oblidar. L'oblit és una mancança, un dèficit de memòria, en ocasions saludable, però en cap cas és virtut; mentre que el perdó és un acte de la voluntat, una presa de decisió lliure pel que fa al que va succeir en el passat.

Només es pot perdonar si es recorda el mal sofert, però no es pot negar que el temps pot ajudar a apaivagar, a calmar les ferides del passat.

El perdó ens allibera del verí de l'odi i de l'opressió espiritual. De fet, l'odi és com un tipus de compromís emocional que ens manté lligats a l'objecte odiat. A la llarga, l'odi paralitza. Nodreix un sentiment de perill que genera al seu torn un cicle de defensa, atac i venjança que l'ego sempre troba justificat.

El perdó ens ofereix la manera de sortir d'aquest cercle viciós. Ens emancipa de l'esclavitud de la por. Ens ensenya que sota una conducta cruel i inhumana hi ha un cor, que més enllà dels actes que no es poden redimir de cap manera hi ha una ànima valuosa. El perdó ens exigeix, en qualsevol cas, reconèixer el temor personal i col·lectiu que motiva els actes destructius. És un acte de vertadera visió.

Consisteix a exercir la vista que se'ns ha donat per veure més enllà del depriment món de les aparences. És la convicció que tots, sense cap mena d'excepció, tenim possibilitat per exercir la bondat. En aquest sentit, contra la resposta proporcionada, contra la reacció violenta a l'acció violenta, l'humanisme cristià proposa el perdó, la reconciliació, la capacitat de fer net i tornar a iniciar el vincle. Des d'aquest paradigma es proposa un perdó incondicional i permanent. Aquesta capacitat requereix d'una gran força, voluntat, el perdó ens permet seguir endavant. Ens permet deixar les armes de l'atac i enrunar els murs de la defensa. Ens proporciona la claredat necessària per distingir entre el passat i el present, alhora que ens dóna esperança per al futur.

El perdó ens promet l'alliberament del poder que exerceixen sobre nosaltres les actituds i els actes de les altres persones. Ens desperta a la veritat de la nostra bondat i al fet que som dignes d'amor. El perdó conté la promesa certa que serem capaços de descarregar-nos cada vegada més de la confusió emocional i de seguir endavant tot sentint-nos millor amb nosaltres mateixos i amb la vida.

La lògica de la venjança, la tendència a l'acció-reacció sense autodomini condueix a una espiral de violència cada cop més gran i de conseqüències imprevisibles. Contra la llei del talió, exercitació espiritual, d'una certa contenció dels instints primaris que brollen del nucli més profund de la condició humana.

Des de l'humanisme cristià, la violència no representa una llei històrica universal, sinó, com a màxim, una dolorosa necessitat contingent, que se situa irremissiblement sota el signe del pecat. D'aquí l'actitud de desconfiança de la comunitat cristiana davant de tota teorització de la violència com a camí privilegiat, si no exclusiu, per a la realització de la justícia. El recurs a la violència pot ser, de vegades, necessari, però en si mateix mai no és prou suficient ni resolutiu, ja que, d'una banda, la violència engendra més violència (i, per tant, noves injustícies) i, d'altra banda, la violència actua sense més remei i exclusivament en el pla de les estructures, enderrocant-les a la força, però sense ser capaç de crear noves consciències, obertes als valors de la justícia.

Certament, hi ha motius molt poderosos per no perdonar. Si creguéssim que algun d'ells és cert, ens aferraríem fermament a la ràbia i a la postura de continuar considerant l'altre com a enemic, i amb raó. I no obstant això, paradoxalment, si no aprenem a perdonar, la història continuarà repetint-se. És el fet de no perdonar el que ens fa reviure la inhumanitat i les atrocitats del passat. No hem perdonat res i en el món sencer se segueixen cometent les mateixes atrocitats que hem sofert durant segles. Continua havent-hi genocidis i guerres. Continua havent-hi incest, maltractaments, violacions i assassinats.

Mentre no aprenem a perdonar, i no em refereixo a justificar, a desentendre'ns i a oblidar, sinó a perdonar, serem dominats i dirigits pel dolor i la ràbia. Atacarem i ens defensarem. I el més insidiós és que la nostra ràbia farà semblar raonable i just l'atac. Ens sentirem dolguts i projectarem el dolor cap a fora. Serem els iniciadors de més sofriment, perpetrarem més separació, més abisme entre nosaltres i ells, entre subjectes i objectes. No aprendrem les lliçons que ens deixa la història.

Perdonar els grups que han causat mal no suposa que hom no senti ràbia. No significa que no se'ls hagi d'exigir que es responsabilitzin dels seus actes. Fer una altra cosa seria desatendre el major interès de tots. Perdonar els grups violents no significa passivitat, esquivar la responsabilitat social, ni vacil·lar a acudir en ajuda d'altres persones. Quan contemplem el mal d'aquesta manera, veiem que no cal odiar per entregar-nos apassionadament a la tasca de canviar les formes i les estructures.

No era l'odi, sinó l'amor per la veritat, el que va moure a obrar a figures exemplars com Gandhi, Luther King, Tenzin Gyatso (el Dalai Lama), Desmond Tutu. Tots han viscut situacions on era molt difícil perdonar. La decisió de perdonar disminueix el poder que tenen els opressors de fer-nos completament les seves víctimes. Paradoxalment, perdonar és una manera de contraatacar, perquè és negar-se a acceptar l'odi com a solució.

Francesc Torralba i Rosselló

(Font: xarxanet.org)